

ВДОСКОНАЛЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ ВИРОБНИЦТВІ

Гевко Роман, Дзядикевич Юрій, Швець Андрій
Тернопільський національний економічний університет

З метою підвищення рівня екологічної безпеки в країнах Євросоюзу успішно впроваджується система екологічного менеджменту, яка сприяє вибору оптимальних технологічних параметрів процесів виробництва сільгосппродукції. В основі екологічної політики промислово розвинutih країн є три принципи: профілактики, відповідальності та кооперації. Забезпечення екологічної безпеки на території України здійснюється на державному рівні та зумовлено особливостями об'єкта управління. Виробники сільгосппродукції можуть її реалізувати лише в тому випадку, якщо вона відповідає міжнародним стандартам. Необхідно зазначити, що відсутність системи екологічного менеджменту в аграрному секторі призводить до зменшення обсягів зовнішньої торгівлі продукцією сільгоспвиробництва. Впровадження системи екологічного менеджменту у виробничу діяльність сільгоспвиробників сприяє процесу ведення господарювання, вибору технології виробництва продукції та впливає на екологічний стан довкілля [1-3]. Вона залежить від ефективності економічного механізму природокористування, який органічно поєднує примусово-обмежувальні та стимулюючо-компенсаційні заходи.

Досвід промислово розвинених країн свідчить, що заходи щодо регулювання якістю довкілля можуть бути жорсткими або м'якими. Перший варіант передбачає застосування штрафів та екологічного податку, а у другому – на забруднювача накладаються штрафні санкції, також пропонується низка пільг і заохочень для підприємців, які зменшують забруднення довкілля. Найбільш широко на практиці застосовуються комбіновані системи регулювання. На державному рівні створюються такі умови господарювання, при яких підприємці займаються захистом довкілля. При цьому передбачено юридичну відповідальність суб'єктів підприємницької діяльності, яка охоплює дисциплінарне, адміністративне, матеріальне та карне покарання. За ефективне використання природних ресурсів, які підприємці використовують у своїй діяльності, відповідають органи місцевого самоврядування, оскільки вони несуть відповідальність за соціально-екологічний і економічний розвиток своїх територій. Необхідно зазначити, що на сьогоднішній день в країні не діє механізм екологічного регулювання. В результаті не функціонує механізм кредитування

природоохоронних заходів, пільгового оподаткування та заохочення до екологічної діяльності шляхом надання субсидій.

Управління природокористуванням і екологічною безпекою – це органічне поєднання низки методів і інструментів управління, які регулюють виробничі та соціально-економічні процеси, забезпечують високий рівень екологічної безпеки та якості довкілля. Ефективна дія економічного механізму використання природних ресурсів може бути досягнута у випадку поєднання економічних і організаційних форм господарювання. Впровадження ефективних економічних механізмів управління природними ресурсами сприяє використанню маловідходних і безвідходних технологій, зниження енерговитрат на виробництво продукції, засобів контролю за збереженням ресурсів і захисту навколишнього середовища від забруднення [4].

Організаційно-економічний механізм управління навколишнім середовищем включає такі системи: територіальне прогнозування та програмування стану довкілля; економічне стимулювання підприємств, які займаються збереженням ресурсів; організаційні заходи, направлені на виконання природоохоронних робіт [3].

На сьогоднішній день в Україні передбачається впровадження в практику плати за користування природними ресурсами та за забруднення довкілля. Пропонуються заходи, які заохочують підприємства, що в своїй діяльності використовують маловідходні та ресурсозберігаючі технології. Забруднювати навколишнє середовище суб'єктам підприємницької діяльності повинно бути не вигідно.

Таким чином, з метою захисту довкілля від забруднення та раціонального природокористування доцільно використовувати механізм екологічного управління.

1. Дзядикевич Ю. В. Економіка довкілля і природних ресурсів: монографія / Ю. В. Дзядикевич та ін. – Тернопіль: Астон, 2016.–392 с.

2. Гевко Р. Б. Екологічні аспекти сільськогосподарського виробництва / Р. Б. Гевко, Ю. В. Дзядикевич, Н. Ю. Малевиц // Сталий розвиток економіки. – 2017. – № 2. – С. 156 – 162.

3. Дзядикевич Ю.В. Деякі аспекти раціонального використання природних ресурсів / Ю.В.Дзядикевич, Р. Б. Гевко // Інноваційна економіка. –2016. № 9-10.– С. 109 – 113.

4. Дзядикевич Ю. В. Управління процесами ефективного енергозбереження / Ю. В. Дзядикевич, Р. Б. Гевко, Р. І. Розум, М. В. Буряк // Інноваційна економіка.- 2010. – № 3. – С. 151 – 154.